

**ERRENTERRIAKO BENETAKO ETA
HAUTEMANDAKO SEGURTASUN-GABEZIA:**

**ERRENTERRIA UDALERRIKO SEGURTASUN-
GABEZIA PREBENITZEKO EKINTZA PLANA**

Isabel Germán Mancebo

Iñaki Pérez Fandiño

José Luis de la Cuesta Arzamendi

**Instituto Vasco de Criminología-Kriminologiaren Euskal Institutua
(UPV/EHU)**

- Donostia-San Sebastián, 2018ko uztaila-

Aurkibidea

1.	Sarrera-plangintza: ekintza plana prestatzeko helburuak, metodologia eta prozedura	2
2.	Udal mailan benetako eta hautemandako segurtasunaren kudeaketa eta prebentziorako aurreikusitako proposamenak eta gomendioen berrikustea	5
2.1.	Hurbileko polizia eredia eta Komunitate polizia	5
2.2.	Arazoei zuzendutako polizia (POP)	10
2.3.	Krimenaren prebentzioa ingurumen diseinuaren bidez (CPTED)	13
2.4.	Egoera delituaren prebentzioa	20
2.5.	Zurumurru programa	24
2.6.	Gatazkak eraldatzeko elkarrizketak	26
2.7.	Krimenaren prebentzioa kirolaren bidez: ¡Juega Vive! programa	28
2.8.	Justicia Leheneratzailea: Adingabeko eta gazte arau-hausteeekin panelak	31
3.	Errenteriako udalerrian segurtasun ezaren subjektiboaren kontrako premisa zehatzak	33
3.1.	Elkarrizketa sakonekin funtsezko informatzaileekin: metodologia eta prozedura	35
3.2.	Elkarrizketa sakonetan lortutako informazioaren azterketa	36
4.	ERRENTERIAKO SEGURTASUN-GABEZIAREN PREBENTZIORAKO EKINTZA PLANAREN PROPOSAMENA	38
4.1.	Ekintza- planaren testuingurua eta egitura	38
4.2.	Ekintza planaren helburuak	40
4.3.	Planaren esparruan garatzeko ekintza estrategikoak	42
	Bibliografía	57
	Eranskina: Elkarrizketen gida	61

INSEGURITATEAREN PREBENTZIORAKO EKINTZA PLANA ERRENTERRIAKO UDALERRIAN

1. Sarrera-plangintza: ekintza plana prestatzeko helburuak, metodologia eta prozedura

Toki edo leku baten segurtasun plan bat garatzeko prozesua bi fasetan zehaztu daiteke:

1. segurtasun gabeko objektibotasun eta subjektibotasunaren diagnostiko baten bidezko segurtasunik gabeko arazoaren identifikazioa.
2. ekintza planaren diseinua, segurtasun eza erreal eta hautemana prebenitzeko eta diagnostikoan detektatu diren segurtasun egoerei aurre egiteko definitutako estrategiak ezartzea helburuarekin.

Prebentzio segurtasun- gabezia plan integrala eta parte-hartzaile bat erakundeek eta gizarte eragileek egindako eragiketa publikoen multzoak definitzen eta artikulatzen ditu, arriskuak eta mehatxuak, zehatzak edo aurreikus daitezkeenak, udalerriko pertsonen eskubide eta askatasunak kaltetu ditzaten.

Planaren diseinua, beraz, diagnostikoan aurkitutako erronkei irtenbide posibleak zehaztu nahi ditu. Planaren garapena helburu ezberdin lortzeko aukera ematen du:

- Herri segurtasunik gabeko arazoei herri soluzioak sustatzen ditu

- Tokiko errealitatera egokitutako prebentzio-programak eta proiektuak bultzatzen ditu.

Hiri segurtasunaren zerbitzuak deszentralizatzen du eta hurbiltasun ekintza, hurbiltasun handiagoa eta irisgarritasun soziala ahalbidetzen du, hiritarren beharrak asetzeko.

- Udalerriko bizikidetzarako eta herritarren segurtasunerako lehentasunezko jarduerak ezartzen ditu eta ekintzak burutzen dituzten ekintzen legitimitatea bermatzen du.
- Herritarren segurtasuna eta bizikidetzarako kudeaketan gaitasun instituzionalak indartzeko proiektuak eta ekimenak identifikatzen ditu.
- Hiriko agintariak indartzen ditu.
- Lankidetzaren inter-instituzionala eta intersektoriala duen esparru handiagoa ziurtatzea ahalbidetzen du.
- Komunitatearen ahalduntzeari laguntzen dio.
- Herritarren eta udal gobernuaren arteko erantzukizuna errazten du.

Labur esanda, benetako eta hautemandako segurtasun ezaren prebentziorako ekintza-plana, bide segurtasunaren egoeran gertatzen den aurrerapen, atzerakadek eta aldaketak direla eta, exekuzioan zehar gertatu ahal diren gida mapa bat da. Gainera, planak udalaren gizarte-politikekin eta hiri segurtasunarekin garatzen diren ekintzak antolatu eta koordinatu behar ditu.

Horrela, behin Errenteria udalerriko inseguritate objektibo eta subjektiboaren diagnostikoa eguneratu ondoren, Errenteriako benetako eta hautemandako segurtasun-gabezia ikerketaren bigarren fasean planteatzen da aurreikusitako helburuetarako proposamen bat egiteko helburuarekin benetako eta hautemandako segurtasun- gabezia prebenitzeko.

Helburu nagusi honi erantzuteko, honako helburu zehatzak bete dira:

1. Udal mailan benetako eta hautemandako segurtasunaren kudeaketa eta prebentzioari buruzko aurreiritziak eta gomendioak berrikustea.
2. Errenteriako udalerrian segurtasunik ezaren segurtasun subjektiboaren egoerari aurre egiteko ekintza-beharren diagnostikoa prestatu.
3. Errenteriako udalerrian segurtasunik ezaren eta hautemandako segurtasunaren prebentziorako ekintza plan bat proposatzea, honako elementu funtsezko hauek biltzen dituen:
  - Plana antolatzeko egitura.
  - Planaren helburuak.
  - Helburuen arabera garatu beharreko ekintzak.

Ikerketaren lehenengo fasean landutako diagnostikoan detektatutako beharrak zehazteko, ekarpen berriak metodo kualitatiboak erabiliz, esplorazio-izaerako ikerketa teoriko eta enpirikoa osatuz egingo dira, ikerketa-ekintza helburuarekin.

Deskribatutako metodologia proiektuaren fase desberdinetan erabiliko da, proposatutako helburuei erantzuteko, behean azaldu bezala:

1. Dokumentazio eta datuen kudeaketaren iturriak lortzea liburuen, aldizkarien eta artikuluen analisi bibliografiko eta dokumentalaren bidez,

ezagutzaren arreta berezia eta aztertutako kudeaketa teknikoaren eta udal mailan dauden prebentzio erreal eta hautemangarrien prebentzioaren inguruko txosten teknikoak aztertuz

2. **Elkarrizketa sakonak¹** informazio gako agenteekin behar diagnostikoa osatzeko eta Errenteriako **segurtasun gabeziari aurre egiteko, eta bereziki Iztieta auzoan.**
4. Azkenik, datuen eta azken emaitzen esanahia aztertzeke, prozesatzeko, interpretatzeko eta bilaketa egingo dugu. Horrela, esku-hartze lerro egokiak azpimarratzen ditugu, ekintza-plan bat osatzen dutenak, benetako eta hautemandako segurtasun eza saihesteko Errenteriako udalan.

2. Udal mailan benetako eta hautemandako segurtasunaren kudeaketa eta prebentziorako aurreikusitako proposamenak eta gomendioen berrikustea.

Lehen helburuari erantzuteke, benetako eta hautemandako segurtasun ezaren hiri prebentziorako eraginkorrak izan diren estrategiak eta tresnak aztertuko dira, subjektibo dimentsioari arreta berezia eskainiz.

2.1. Hurbileko polizia ereduak eta Komunitate polizia.

Germán Mancebo, Vozmediano Sanz, San Juan Guillén, Landa Olaetxea & Egimendia Sagredo (2013) dioten bezala, polizia gorputzak gizartean etengabe gertatu daitezkeen aldaketaekin lotzen dira. Zentzu horretan, gaur egun bizi den gizartearen

---

¹ Ikusi elkarrizketen gida eranskinean.

etengabeko eta bat-bateko aldaketak kontuan hartuta, garrantzitsua da herritarren segurtasun eskaerara egokitu daitekeen polizia-eredua kontuan hartzea eta berrikustea. Ildo horretan, polizia lanaren oinarritzko erronketako bat pertsonen oztopo desberdinak amaitzea eta segurtasunarekin erlazionatutako beharrak eta eskakizunak asetzeko lankidetzaz sustatzea izango litzateke (Arévalo Herrera, 2013).

Poliziaren artean, eredu hori gauzatzeko egoera pribilegiatua udal polizia da. Campos Doménech (2016) dioenez, poliziaren eredu berritzaile hau ezartzeko, udal poliziak duen abantailetakoa bat eta beste seguritate gorputzei falta zaiena herritarrekiko hurbiltasuna da.

Gizarte konplexu batean, poliziak bi alditan jardun behar du: alde batetik, segurtasunaren aurkako arazoak eta prebentzioa saihestea edo haien ondorengo zaharberritzea eta, bestetik, poliziak inplikazio sozial handiagoa egitea lan bat burutzeko diziplina anitzeko delinkuentzia. Poliziaren ekintza bikoitza hau eraginkorragoak dira. Europako mailan polizia-eredu horiek polizia-erakundeetan sartu dituzten hainbat herrialde daude. Estatu mailan, poliziaren eredu hainbat hirietan ezarri da.

Hurbiltasun poliziaren eredu kalitate parametroetan oinarritzen den poliziaren zerbitzua da, hau da, hurbiltasun poliziak kalitatearen irizpide desberdinak aplikatzeko ondorioa da. (Germán Mancebo, Vozmediano Sanz, San Juan Guillén, Landa Olaetxea, & Egimendia Sagredo, 2013). Trojanowicz & Bucqueroux (1990) adituek bezala, hurbiltasun polizia *“poliziaren zeregina burutzeko filosofia berri bat, polizia eta herritarrek elkarrekin lan egiten dutela uste duten ideia berrietan oinarrituta, krimena, delinkuentzia beldurra, trastornoak eta desoreka fisikoak eragiten dituzten auzo arazoak konpontzeko”* eredu bezala definitzen dute..

Era berean, hurbiltasun poliziaren eredua zehazteko orduan, oinarritzko ardatz hauek azpimarratu ditzakegu (Germán Mancebo, Vozmediano Sanz, San Juan Guillén, Landa Olaetxea, & Egimendia Sagredo, 2013):

- Krimenaren aurkako herritarren inplikazioa, beren lankidetzeta eta parte hartzea bilatuz.
- Poliziaren eta herritarren arteko komunikazio kanal hobea lortzea informazio on bat lortzeko.
- Aurretik ezarri den komunikazio-kanalaren bidez lortutako informazioaren bidez, herritarrek eskatzen dituzten arazoei polizia-erantzunak bideratu eta gidatu behar dituzte.
- Herritarren prebentzio ekimenen ekarpena eta polizia parte hartzea.

Poliziaren eredua honako elkarrekitako printzipioetan oinarrituta dago, poliziaren eredua inspiratzen duen filosofia islatzen duena:

- Subsidiariorotasuna.
- Erantzukizuna.
- Deszentralizazioa.
- Berehalako mezularitza.
- Ekimena
- Eraginkortasuna.

Hurbiltasun polizialaren eredu honen barruan, herritarrekiko harremanak edo tratamendu irekia nabarmentzen dira, laguntza, berehalako arazoak konpontzeko irtenbideak bilatzea eta poliziaren lana burutzen den komunitatean integratzea. Laburbilduz, funtsezko alderdietako bat da polizia eta herritarren arteko hurbilketa erraztea. Zentzu honetan,, Poliziaren eredia ezarri ahal izateko funtsezko alderdi bat da **zuzeneko harremana eta eragile sozial giltzarriekin** duen harremana da (Germán Mancebo, Vozmediano Sanz, San Juan Guillén, Landa Olaetxea, & Egimendia Sagredo, 2013). Horrela, hurbiltasun poliziaren ereduak poliziaren eta komunitatearen arteko portaera interaktiboa lortzea bilatzen du, gizartekontsulta iraunkorra eta sistematikoa egonez. Horrela, prebentziozko funtzio bat edukitzeaz gain, gatazkak sortzen dituzten kausengatik arreta jarri nahi du, komunitate eta prebentzio programen bitartez eramatzuz.

Programa hauek, sozial garapen eta instituzio gai ministerioak dion bezala (1999), Bere helburua ez da krimenaren murrizketa eta atxikitzea, baizik eta, aldi berean, herritarren krimenaren beldurra murriztea eta segurtasun zentzua ahalbidetzea lortzea.

Poliziaren ereduari dagokionez, Skolnick eta Bayley (1988) "*polizia-komunitatearen elkarrekikotasuna*" kontzeptuaren inguruan hitz egin zuten, poliziak komunitateari parte hartu behar du bere eginkizuna eta helburuak lortzeko. Biztanleei segurtasuna zuzendu nahi duen lan estrategia da. Era berean, poliziaren estrategia hau ere "*ekintza prebentiboak faktore kriminologiko eta baldintza egokiak murrizten dituztenak, ordena publikoa, jendearen segurtasuna eta norbanako eta kolektiboen eskubideak mehatxatzen dituztenak*" bezala definitu daiteke (División de Policía comunitaria & Dirección General de Policía, 2004). Labur esanda, polizien eta herritarren arteko lankidetzaren funtsezko nukleoa da (Arévalo Herrera, 2013), hurbileko polizia ereduaren.

Poliziaren funtzioaren ikuspegi tradizionala ez bezala, erkidegoaren polizien eredu horrek esan nahi du "*antolakuntzak poliziak komunitatetik ikasi dezakeen bitartean, kontuak errendatzen dion bitartean*" (Germán Mancebo, Vozmediano Sanz, San Juan Guillén, Landa Olaetxea, & Egimendia Sagredo, 2013). Filosofia desberdina da, poliziak eta komunitateak komunitateko izatearen arazoei elkarrekin lan egiteko aukera ematen duen estrategia (Piris Perpen, 1997).

Skogan eta Hartnett (2005) dioten bezala, erkidegoaren poliziaren ereduaren funtsezko printzipioak hurrengo puntuan laburbil daitezke:

- Erkidegoaren arautegia antolakuntzako deszentralizazioan oinarritzen da eta patruilako estrategien berrantolaketa oinarritzen da komunitatearen eta komunitatearen eragileen arteko komunikazioa errazteko.
- Komunitateko poliziak bere komunitatearen arazo ezberdinak ezagutu behar ditu. Hori guztia gako-informatzaileen bidez.
- Komunitatearen poliziaren eredia korporazioaren erantzukizunaren gaitasunaren etengabeko eta kontzienteen hobekuntzarekin bat etorri behar da.
- Komunitatea indartu nahi du (ahalmena).

Era berean, erkidegoetako polizia-ereduaren kalitatea markatu eta definitzen duten elementuak edo jarraibideak honako hauek dira (Herrera Arrando, 1996):

- Elementu materialak: polizia mendekotasunak, uniformetasun zuzena, ibilgailuen egoera egokia eta abar.

- Fidagarritasuna: Zerbitzua aurreikusitako moduan gauzatuko da, denbora epe batean emango zaio erantzuna, probelama konpondu egingo da, etab.
- Erantzukizuna: atzerapenen antolaketa eta atzerapena.
- Segurtasuna: profesionaltasuna, adeitasuna, sinesgarritasuna, zintzotasuna eta arriskuak eza direla.
- Empatia: irisgarritasun erraza (fisikoa eta telefonoa) jarrerak eta konpresioa herritarrari.
- Irisgarritasuna: Herritarrarekin harremana ezartzeko instalazioak.
- Komunikazioa: Herritarrari jakinarazteko gaitasuna.

2.2. Arazoei zuzendutako polizia (POP)

Arazoei zuzendutako polizia Goldsteinek (2005) asmatu zuen, jendeari instantzia honen bidez ebatzi nahi dituen arazoei aurre egiteko helburuarekin. Polizia eredu honek *“arazo zehatzak sailkatzeko ikuspegi kritikoa, analitikoa eta ebidentzian oinarritzen da, arazoak sortzen eta erreproduzitzen dituzten baldintzak identifikatu eta Poliziak edo beste eragile batzuek sor daitezkeen irtenbide etikoak aukeratuz arazo horiek arintzeko edo kentzeko”* (Newburn & Neyroud, 2008).

Komunitate poliziaren ereduaren ez bezala, arazoei zuzendutako polizia ereduak ez du beti komunitatearen parte-hartzea eskatzen (Arévalo Herrera, 2013). Hau da, komunitate polizian herritarren partaidetza maila altua hartuta metodo ezberdinetik izan ezker, POP modeloan hau ez da beti beharrezkoa. Arazo penalak

konpontzeko zuzendutako segurtasun politika publikoak honako printzipioetan oinarritzen dira (Problem Oriented Policing Organization, 2013):

- Arazoren erantzunak prebentziozko pertsonaia izan behar du.
- Arazoaren inguruko erantzun berriak ez dira justizi penalaren ekintza edo erabileraren mende izango.
- Estrategia horiek planifikatzeko eta gauzatzeko laguntzeko beste polizia ezberdinen partaidetza eta inplikazioa
- Erakunde pribatu eta komunitarioen parte-hartzea, arazoaren murrizketa esanguratsua dela eta, lankidetzaren beharrezkoa izango den kasuetan.

Zigor arloko arazoei irtenbide publikorako politika publikoa ordena publikoa mantentzeko funtzioari buruzko ikuspegi bat da, non, poliziaren funtzioaren (jarduera horietako bakoitza antzeko gertakari multzo batean biltzen da, ordena publikoaren kezka edo gertakari kriminalak diren ala ez) hainbat jarduera analista kriminologiko profesionalen eta eskarmentu handiko arloko langileen egindako azterketa sakon baten menpe daude. Eta horri esker, profesional horiek sortzen dituzten aurkikuntzek eta ikasketek sortzen duten kriminalaren arazo espezifikoak sortzen dituztenean, arazoak sortzea eta / edo murrizteko estrategiak hobeto eta eraginkorragoak garatzeko ezagutza sortzea dakar (Problem Oriented Policing Organization, 2013).

Arazoa bideratutako Poliziaren funtsezko elementuak ondokoak izango lirateke (Problem Oriented Policing Organization, 2013):

- Arazoa poliziaren oinarritzko unitate lana da, delitu, kasu, dei edo gertakizun baten ordeza.

- Arazoa herritarrei eragiten dioten edo kalteak eragiten dituen zerbait da, ez bakarrik polizia.
- Arazoak konpontzeko beharrea arazoak sortzen dituzten baldintzak aurrez aurre jartzea esan nahi du.
- Poliziak arazo horiek aztertu eta ebaluatu behar ditu aldiro eta sistematikoki. Banakako eragileak eta sailak oro har, arazoak aztertu behar dituzte errutinak eta sistemak.
- Arazoa aztertzea osatu behar da eta ez da zaila izan behar. Printzipio hori balio du arazoen azterketarako eta ikerketa penalerako balio du.
- Arazoak zehaztasunez eta zehaztasunez deskribatu behar dira, eta arazoa alderdi zehatzetan banatu.
- Arazoak interesatuek interesdunaren arabera ulertu behar dituzte. Pertsonak eta taldeak modu desberdinetan arazo bat izaten dute eta arazoari buruz egin beharreko ideia ezberdinak izan ditzakete.
- Arazoa konpontzeko modua ulertzeko erraza izan behar da, baita bere eraginkortasunaren mugak ere ulertu behar dira guztiek uler dezaten emaitza lortzeko.
- Hasieran, arazo bati erantzun posible guztiak kontuan hartu beharko lirateke, arazo hori konpontzeko potentzialki eraginkorra den inolako erantzukizunik ez mugatzeko.

- Poliziak proaktibo moduan saiatu behar du arazoak arazoen zoritxarreko ondorioei erreakzionatu beharrean.
- Polizia Departamentuak askatasun gehiago eman behar ditu polizia ofizialek erabakiak hartzeko edo parte hartzeko. Aldi berean, ofizialek erabakiak hartzeko ardura izan behar dute
- Erantzun berrien eraginkortasuna ebaluatu egin behar da, emaitza horiek beste polizia batzuekin partekatzeko aukera izan dezaten, eta Departamentuak sistematikoki ikasitakoa eta funtziona ez dezan. (Michael Scott y Herman Goldstein 1988.).

Batzuetan, arazo horiei erantzuna emateko kampoko beste erakunde batzuei desbideratzea eskatzen du, nahiz eta gatazkak konpontzeko eta herritarrkin zuzeneko harremanak mantentzeko arduraduna udaltzaingoa izan arren (Mendoza & Salgado, 2010). Garrantzitsua da aipatzea, kasu horietan, tokiko poliziarekin lankidetzaz instituzional eta herritarren arteko lankidetzaz etorkizunerako sinergiak eraikitzeko aurrerapena da.

Azkenean, arazoei zuzendutako polizia eredia eta komunitate polizia eredia ikuspuntu teoriko eta praktikotik osagarriak dira, horrela, bi ereduak konbinazio ona esponentzialki laguntzen du komunitatearen egungo arazoetan modu eraginkorrean esku-hartzea.

2.3. Krimenaren prebentzioa ingurumen diseinuaren bidez (CPTED)

Krimenaren prebentzioa ingurumen diseinuaren bidez, CPTED bezala ere ezaguna (ingelesez – Crime Prevention Through Environmental Design), espazioen ingurumenaren ezaugarri arkitektonikoak aztertzen ditu. Zentzu honetan, CPTED-

ak espazio fisikoan eragiten du delitu batzordeak gerta litezkeen aukerak ezabatu edo murrizteko.

Prebentzio eredu hau, Jeffery-k (1977) sortutako eredu da eta honek zioen bezala *"hiri-inguruak bereziki jokabide penalan eta portaeran modu orokorrean eragin dezake bi modutan; fisikoki eta sozialki"*. CPTED-en ereduaren arabera, prebentzio lanak prebentzio neurri sinpleak, kostu baxukoak eta, oro har, eraginkorrak dira (Germán Mancebo, Vozmediano Sanz, San Juan Guillén, Landa Olaetxea, & Egimendia Sagredo, 2013). Prebentzio ikuspegi hau honako printzipioek zuzentzen dute (Rau & Castillo, 2009), (Vozmediano Sanz & San Juan Guillen, 2011) y (Germán Mancebo, Vozmediano Sanz, San Juan Guillén, Landa Olaetxea, & Egimendia Sagredo, 2013):

1) Zaintza naturala sustatzea

Ikusi eta ikusi ahal izateko aukera sustatzea ezinbestekoa da espazio segurua sortzeko edo mantentzeko. Leku baten ikusgarritasun handia bere erabiltzaileek kontrol sozial formal eta informala handitzen du eta aukera krimenen agerraldia berriz, gutxitzen du. Zaintza naturala bere ahalmen osoan erabiltzen denean, erasotzailearen jokabidea erraz behaztu daiteke eta ondorioz, delituaren aukera gutxitzen da.

2) Sarbide kontrol naturalaren sustapena

Sarbideen kontrol naturala delinkuentzia murrizteko helburua duen diseinu estrategian datza. Elementu arkitektonikoen diseinua sustatzen du erasotzailetan hautemandako edo soileko pertzepzio arriskua sortzeko. Diseinura bideratutako estrategien bidez, espazio jakin baten sarbideen gaineko kontrola gizarte formala eta informala sustatzen da

3) Identitatea espazio publikoarekin sendotzea

Espazio publikoarekin loturiko nortasuna sendotzea herritarrei mantentze-lanetan eta zaintzan dakar. Partaidetza zentzua azpimarratuz, herritarrek espazio hori beren kabuz sentitzea ahalbidetzen dute, horrela mantentze-jokabidea eta lurralde-erantzukizuna sustatuz, auzoen kohesioa eta komunitateko loturak sendotzea lortzen da.

4) Auzoak eskala txikiagoan diseinatzea eta planifikatzea

Komunitatea zenbat eta handiago izan, orduan eta gogorragoa izango da komunitatearen loturak eta gizarte kohesioa eraikitzea. Zentzu honeta, hiri bereko komunitate txikiak diseinatzea eta sortzea da helburu, herritarren artean gizarte kontrol soziala hobeto zeharkatu ahal izateko, segurtasun subjektiboa hobetzeko eta arriskuen murrizketa hobetzeko. Horrela, bizitegi-komplexu handiak diseinu desberdinagoetan antolatu ahal izango dira, uniformetasun arkitektonikoa apurtuz.

5) Komunitateko partaidetza eta erantzukizuna sustatzea

Herritarrek tokiko espazio eta administrazio egitura erabiliz modu aktiboan parte hartzen dute komunitatearen bizitza sozialean.

6) Espazio publikoen administrazioa eta mantentze egokia

CPTED programa dion bezala, ezinbestekoa da espazio publikoa, espazio ona eta zaindua bezala ohartua izatea erabiltzaileengatik. Zentzu honetan, hiri-espazioaren mantentze-kontzeptua "*hautsitako leiho*" izeneko teoriarekin lotzen da, eta teoria

honek hondatuta dauden espazioak krimen edo delitu aukera gehiago ematen ditu egoera hobean dauden beste espazio batzuk baino. Hortaz, espazio hauen mantentze eta zaintza arautzen duten administrazio-programak, etabizilagunekiko erantzukizunaren zati bat erdiesten duten komunitate jarduerak ere ezinbestekoak dira prebentzio estrategia bat iraunkorra izan dadin eta espazio horren bilketa eta erabilera kolektiboa sustatzeko.

Aurreikusitako oinarrizko printzipioak kontuan hartuta, ondoren azalduko ditugu segurtasuna hobetzeko eraginkorrak izan diren CPTED estrategia batzuk:

- 1) Kontrol sarbidea, sarrera eta mugimendua eragotz ditzaten barreiatze erreal eta pertzeptiboak sortuz

Diseinua sustatzen duten elementu batzuen adibide batzuk:

- Hesiak, zuhaitz-lerroak, zuhaixkak edo oztopoak leku baten mugak zehazten dituzte.
- Bideak eta lorategiak mugitzen dira inguruko mugimendua.
- Atondoak eta atek eremu edo eraikin batera sartzeko puntuak mugatzen dituzte.
- Kolore edo materialen erabilera adierazgarria- eraikinetan, lurrean, lanparetan eta lorezaintzan- identitatea sortzen du

2) Aprobetxatu diseinua ikusteko eta ikusteko aukera emateko

Adibide batzuk:

- Argiztapena: jardueraren behaketa eta partikularrak identifikatzeko gaitasuna hobetzen du
- Leihoak: ikuspegia barrutik atera eta alderantziz.
- Eraikinaren kokalekua eta orientazioa: ikusgarritasuna edo ikusgarritasuna ezabatu dezakete.
- Zuhaitzen, zuhaixken eta beste landare espezieen aukeraketa egokia, ohitura mantentze egokiarekin batera: ikuspegia bermatzen du.

3) Erabili diseinua jabetza zentzua definitzeko eta lurraldearen mantentze lana sustatu.

Adibide batzuk:

- Hesiak, zuhaixkak, zuhaitz-lerroak edo espazioak bereizten dituzten landareak.
- Zoladuraren material edo solairuetan aldakuntzako aldaketak edo aldaketak espazio publiko eta pribatuen arteko trantsizioa definitzen dute
- Lorategiak, artelanak eta altzariak banakako espazioen arabera banatu eta norbaiti eta tokia ikusten ari dela erakusten dute.

- Seinaleak erabiltzaileari jabetza eta mugak ezartzen dituzte.
- Eraikinak, lurrak, lorategiak, espaloiak, eta beste ezaugarri batzuk ondo mantentzen dira, garbi eta ondo erabiltzen dira, zeinuak baitira.

4) Auzoak eskala txikiagoan diseinatzea eta planifikatzea.

Erabiltzen eta erabiltzaileen aniztasun handiagoa aurkezten du, ibilbideko urrutiko zerbitzu gehienak.

5) Komunitateko partaidetza eta erantzukizuna sustatzea.

Komunitatearen parte-hartzearen eta erantzukizunaren sustapena erabakiak hartzeko, partizipazio kanalen bitartez sustatzen ondorengo diagnostikoa garatu ahal izateko.

6) Espazio publikoak behar bezala mantentzea.

Esparru publikoen mantentze egokiaren helburua espazioak zaintzea eta inzibilibitateak prebenitzea da.

Halaber, prebentzioko estrategia honen bidez arazoak konpontzeko, SARA prozesua erabil daiteke, arazo zehatz baten eskaneatzea, analisia, erantzuna eta ebaluazioa oinarritzat hartzen duen prozesua bait da (Zahm, 2011).

Arazoen konponketa krimenaren prebentzioa ingurumen diseinuaren bitartez

Eskaneatzea	<p>Lehendik dagoen edo sortzen ari den arazo bat identifikatu, definitu eta ikertu. Arazoak konpontzeko parte hartu behar duten pertsonak identifikatu.</p> <p>Arazoak konpontzeko beharrezkoak diren bileren eta jardueren konbinazioa aukeratzea eta prozesua jarraitzeko ordutegia sortu.</p>
Analisia	<p>Inplikatuekin biltzea arazoa argitzekoa eta prozesuaren helburuak zehaztu ahal izateko.</p> <p>Arazoari buruzko datuak eta informazioa biltzea eta aztertzea.</p> <p>Arazoaren eta ingurumenaren baldintzen arteko harremana edo konexioa ebaluatzea.</p>
Erantzuna	<p>Ingurumen diseinuaren edo beste prebentzio estrategia batzuen bidez ezarritako helburuak ezarri.</p> <p>Helburuak lortzeko estrategia alternatiboak identifikatu. Estrategia bakoitzaren ezarpen soziala, politikoa, juridikoa, ekonomikoa edo teknologikoa ebaluatzea.</p> <p>Aukeratu estrategiarik hoberenak eta estrategia zehatzak identifikatzen dituen hobekuntza plan bat sortu eta onartzea, beste baliabideen eskakizun ekonomikoak zehaztea, inplementazioa eta kudeaketa erantzukizuna esleitzea, ezarpena planifikatzeko ordutegia ezartzea eta arrakastaren adierazleak ezartzea</p> <p>Jardun bideragarri eta itxaropentsuen neurriak martxan jarri.</p> <p>Beharrezkoa izango da, epe laburreko hobekuntzak eta epe luzeko inbertsioak konbinatzea.</p>
Ebaluazioa	<p>Jarraipen aurrerapena 10 urratseko arrakasta adierazleekin zerikusia duten aurrerapenak monitorizatu.</p> <p>Aurrerapen falta edo arazo berrien agertzearen ondorioz prozesua errepikatu behar den erabakitzea.</p>

Iturria: (Zahm, 2011) y (Vozmediano Sanz & San Juan Guillen, 2011).

2.4. Egoera delituaren prebentzioa

Egoera delituaren prebentzioa, delituaren murrizketa eta ondorengo prebentziorako esku-hartze estrategia bat da, arazo edo urraketa jakin bat existitu dela detektatu den leku edo egoera baten aurreko diagnostikoa egin ostean. Teoria honek ez da interesatzen persona batek delitugile batean bihurtzen den prozesuan eta hura nola birgaitu, delitu egiteko baldintzetan eta delitu aukerak murrizteko baizik (Summers, 2009).

Prebentzio estrategia honek arazoak edo delitua oso zehatzetan zehazten da, aztertutako gaiaren azterketa zehatza eta zehatza egin ahal izateko. Selmini-k (2009) dion bezala, Egoera delituaren prebentzioak dioenez, fenomeno kriminala ez da banakako predisposizioaren emaitza, baizik eta arrazoidun motibatutako egileei eta aukera kriminalak laguntzen edo sustatzen dituzten faktore edo elementu ezberdinak.

Ingurumen kriminologiari eratorritako prebentzio estrategia honek bokazio teoriko eta praktikoa du, eta delituak prebenitzeko, kontrolatzeko eta hiritarren bizikaltatea hobetzeko laguntzen du (Germán Mancebo, Vozmediano Sanz, San Juan Guillén, Landa Olaetxea, & Egimendia Sagredo, 2013). Garrantzitsua da polizia erakundeen egokitasuna nabarmentzea ingurumen estrategiak gauzatzeko eta praktikan jartzeko.

Egoera delituaren prebentzioa planteamendu berritzailea da eta aukera teorietan oinarrituta dago (Summers, 2009).

Teoria hauek honakoak izango lirateke:

- Errutina jardueren teoria
- Aukera arrazionalaren teoria

- Zigor arloko teoria

Era berean, ikuspuntu horri beste estrategia prebentibo batzuen ideiak biltzen ditu, hala nola, krimenaren prebentzioa ingurumen diseinuaren bitartez (CPTED) eta arazoei zuzendutako polizia (POP).

Teoria hauek esaten dutena da, krimena ez dela ez espazioan edo denboran ausaz agertzen, baizik eta leku zehatzak eta krimenak nagusi diren lekuetan, esate baterako, gaueko bizitza ematen den giroetan, asteburuetan (Summers, 2019). Honek, testuinguruen eta ingurumen faktoreen garrantzia hartzen du.

Modu honetan, prebentzio egoerari buruzko hausnarketa kriminalak azpimarratzen ditu, eta ekintza-ikerketa-plana garatzen du, eta bertan alternatibak ebatzi egiten dira arazoa konpontzeko eta ebaluazioa eta jarraipena egiteko (Clarke, 2008).

Egoera delituaren prebentzioa bilatzen du delitua sortzeko aukerak murriztea eta herritarren hautemandako segurtasun gabezia gutxitzea espazio eta leku zehatzetan esku hartzen duten estrategiak eta espazio seguru eta kalitateak birsortzen dituzten estrategien bidez (Gobierno de Chile, 2013).

Gaur egun, Cornish eta Clarke (2003) delituaren prebentziorako teknika ezberdinak bildu zituzten eta bost talde handitan sailkatu zituzten helburu ezberdinen arabera:

- Ahaleginak handitu: Delitu baten komisioa zailagoa egitea edo itxurazkoa izatea, delitugile potentzialaren pertzepzioan eraginez Balantza batean jarriko ditugulakoan arriskuak, ahaleginak eta kostuak versus onurak kontuan hartuta, egin dezakeguna da hura zaildu kostuak edo arriskuak handitu edo kostuak murriztuz. Ez da benetakoa izan behar, garrantzitsuena da hautematea izatea.

- Arriskua handitu: Delitu baten detekzioa posibleagoa izatea. Detektatu edo harrapatu beharreko arriskuak areagotzea, delitugile batek hautematen duenean. Egoera jakin batean arriskua handiagoa denean, litekeena da delitua ez dela gertatzen.
- Hautemandako onurak murriztu: Delituaren errentagarritasuna edo itxaropenak gutxitzea.
- Probokazioak txikitu: Delitu kriminalak ekar ditzakeen dispozizio emozional iragankorrak murriztea, planifikatuta ez dagoenean.
- Aitzakiak ezabatu: Aginduaren arauak argitu, delituaren errudun sentimenduak handitu edo ez diren aukeren aukeraketa errazteko. Jokabide-arauak sailkatzen baditugu, erruaren sentimenduak areagotzeaz gain, lan egin dezakegu. Hurrengo taulan adibide batzuen aurretik deskribatutako neurriak erakusten dira.

Delitu egoera prebentzioaren 25 teknikak (Cornish y Clarke, 2003)

AHALEGINAK HANDITU	ARRISKUA HANDITU	HAUTEMANDAKO ONURAK MURRIZTU	PROBOKAZIOAK TXIKITU	AITZAKIAK EZABATU
Objektuak oztopatzea Lapurreta kontrako aseguruak ibilgailuak; pantailak eta aurkako lapurreta.	Tutore kopurua handitu Gauan taldean zehar joan, mugikorra eraman.	Ezkutatu helburuak Garajeetan aparkalekua; bankuko furgonetak hautatu gabe.	Frustrazioa / estresa murriztu Eraginkortasuna mantentzea ilarak; eserleku nahikoak.	Ezarri arauak Alokairuen kontratuak; hotelen erregistroak; praktiken kodeak.
Sarbide kontrola Ate automatikoak; txartelarekin sarbidea; ekipajearen kontrola.	Zaintza erraztu Argiztapen hobekuntzak; espazio defendagarri diseinua.	Mugitu helburuak Irrati kableak; tratu txarrak jasan duten emakumeentzak o aterpetxeak; txartelak kreditu.	Gatazkak sahiestu Estadioetan zaleentzako zona ezberdinak aficionados; Aglomerazioa murriztea.	Argibideak ezarri "Ez aparkatu"; "Jabetza pribatua"; "Itzali suteak".
Irteerak kontrolatzea Sarrerak aparkalekuak, lizentziak.	Anonimotasunaren murrizketa. Nortasun txartelak taxi gidariak; uniformea.	Jabetza identifikatu Jabetza identifikatzeko markak (txasis zembakia adibidez)	Ilusio emozionala murriztea. Haur pornografia difusioa kontrolatzea.	Kontzientzia ohartaraztea Trafiko kampainak (alkohola...)
Transgresoreak desbideratu. Tabernak barreiatu, unisex komunak sahiestu, kaleen itxiera.	Kudeatzaile guneak sartu. Segurtasun kamerak autobusetan.	Merkatu ilegalak nahastu. Kaleko saltzaileak kontrolatu.	Talde presio erreferentzia indargabetu «Drogeei ezetz esan»; dispertsatzaileen barreiatzea eskoletan.	Erantzukizuna asistitzea Zerbitzu publikoak eskaitzea eta papelerak.
Erraztaileak kontrolatu Lapurtutako mugikorrek desgaitu; labanen salmenta kontrolatzea.	Zaintza formala indartzea. Anti-lapurreta alarmak; segurtasuneko langileak	Onurak ezabatu Graffiti garbiketa; Tinta gorriko edukiontzia.	Imitazio asmoa kendu Bandalismoaren kalteak azkar konpondu	Drogak eta alkohola kontrolatu. Alkohol frogak eta araketak.

Iturria: (Summers, 2009)

2.5. Zurrumurru programa

Zurrumurru programek, komunitate ikuspegitik gure gizartean immigrazioaren eta migratzaileen aurrean egon daitezkeen estereotipo ezberdinei aurre egiteko beharra planteatzen dute (Moreno Marquez, Fernandez Aragon, & Fouassier Zamalloa, 2016). Zentzu honetan, zurrumurruari buruz hitz egiten ari garenean, *“ez dugu aipatzen pertsonen, taldeen edo gertaeren inguruko adierazpenak, pertsona batetik bestera hedatzen direnak egiazkoak direla egiaztatzen ez dutenak, sinesgarritasuna ez baitute frogatzen duten froga zuzenik, baizik delako badira jende asko sinesten dutenak”* (Sunstein, 2010). Zurrumurru programek, komunitate ikuspegitik gure gizartean immigrazioaren eta migratzaileen aurrean egon daitezkeen estereotipo ezberdinei aurre egiteko beharra planteatzen dute.

Gaur egun, gure komunitatean hainbat gai, aurreiritzi, estereotipo eta zurrumurru orokor daude, nahiz eta zorrotasunik edo enpatia izan ez duten arren, iritzia zabaldu eta kokapen anitzetan lortu. Honako gaiak eta mitoak nabarmendu ditzakegu, besteak beste:

- Etorkinek osasun eta gizarte laguntza monopolizatzen dute
- Etorkinak krimena handitzen dute
- Arau komunak ez dituzte errespetatzen
- Gure lana eramaten dute
- Gune publikoak hoardatzen dituzte horiek erabiltzeagatik

Aurreikusi den moduan, zurrumurru horiek ez dute oinarririk, eta iturri ofizial desberdinetako datuek erreklamazio horiek ukatu dituzte².

Egia da azken urteotan Errenteriako udalerrien zurrumurruren aurkako ekimenak SOS Racismoren eskutik izan direla, baina hala ere, gogoratu beharra dago programa mota hauen emaitzak epe ertainera edo luzera lortzea direla, eta ingurumenaren faktore ezberdinek azken emaitza alda dezaketela (Moreno Marquez, Fernandez Aragon, & Fouassier Zamalloa , 2016).

Aurrekoari dagokionez, azpimarratu beharra dago ekintza mota honen ondorioak pixkanaka jokatzen duela, beraz, ez da berehalako eragina hautematen, baizik eta bere intzidentzia denboran zehar egiaztatzen da. Adibide gisa, interesgarria da Bilboko Deusto auzoko C4I programatik ateratako emaitza, eta horren ebaluazioak erakusten du, nahiz eta hasiera batean ondorioak atera ezin zitezkeen ondorio handiak, gehiegizko kopuruarekin lotutako estereotipoak hobetu badira inmigranteak, baita inmigrazioarekin zerikusia duten zurrumurru zabalak ere, krimen handiagoarekin (Moreno Marquez, Fernandez Aragon, & Fouassier Zamalloa , 2016).

Hori dela eta, Errenteriako udalerrian egin diren anti-zurrumurru programak ez ezik, programen ondorioak edo emaitzak epe ertainera edo luzeak direla jakinda, komenigarria litzateke ekimen hauek jarraitzea, Programa horiek segurtasun eta eraginkortasun handiagoan herritartasunean indartu daitezke.

Edonola ere, emaitza hobek lortzeko, komenigarria litzateke zurrumurruren aurkako sare bat integratzea beste erakunde baten partaidetzarekin, emaitza ezin hobea bermatuz.

---

² Delituaren kasuan, proiektuaren lehen fasean diagnostikoan egindako segurtasun gabeziari buruzko inkestek eta delituaren datu objektiboek erakusten dute krimenaren gehikuntza ez dela etorkinen presentzien ondorioz.

Horrela, *“Guia pràctica per a l’agent antirumor. Com combatre els rumors i estereotips sobre la diversitat cultural a Barcelona”* programa erreferentzia bezala hartuz, zurrumurrueu aurkako programa berriak ondorengo blokeak sartu edo eduki beharko lituzke:

- Empatia eta zintzotasun komunikazio eraginkorra oinarri gisa bezala
- Ez- hitzezko komunikazioa
- Ahotsa
- Hizkuntza
- Erantzun estrategiak
- Sentsibilizazio gune desberdinetarako kontuan hartu beharreko gogoeta osagarriak

2.6. Gatazkak eraldatzeko elkarrizketak.

Elkarrizketak, komunikazio tresna izateaz gain, gizabanakoen arazoei zuzendutako tresna funtsezkoa da. Gatazkak eraldatzeko modu gisa bezala arautzen dira, alderdiek ulertzeko, iritziak trukatzeko, harremanak lantzeko eta etorkizunerako aukerak sortzeko. (Prada, Unger, & Gomez, 2014).

Elkarrizketei buruz hitz egiten dugunean, ez dugu pentsatu behar gizabanakoen arteko elkarrizketa soil gisan, askoz ere sakonago eta garrantzitsuak dira eta emaitza oso positiboak izan ditzakete. Zentzu honetan, Bohm (1998) elkarrizketak definitzen ditu *“parte hartzen duten eta horien inguruan sortzen den esanahi*

korronte bat ... eta hori esanahi partekatu hori aglutinatzailea da, pertsonen eta gizartearen arteko estekak dituen zementua. Elkarrizketa, zeinaren aurrizkia "egun" esan nahi du -hautado-, lankidetzeta eta elkarlanerako prozesu baten emaitza da, solaskideek eta interlokutoreek esanahi komunak eraikitzeko" bezala.

Beste gatazka konpontzeko estrategiak ez bezala, bitartekaritza adibidez, alderdien arteko adostasun-hitzarmen bat bilatzea du helburu bezala, baina elkarrizketen helburua informatzea eta ikastea dute helburu. Hori dela eta, elkarrizketei esker, harremanak indartu egin daitezke eta pertsonen gaitasun enpatikoa ere.

Horrela, elkarrizketek aukera ematen diete jendeari (Ramos Pérez, Muñoz Hernán, & Romera, 2006):

- Entzun eta entzutea izatea.
- Garatu eta sakontzea.
- Hitz egin eta elkarrekiko errespetuz hitz egitea.
- Elkarrekiko ulermena garatu eta sakontzea.
- Beste pertsonen ikuspegia ezagutu eta gure ikuspuntuen inguruko hausnarketa egin

Elkarrizketen dinamika eta faseei dagokionez, ez dute ordena edo sekuentzia lineala jarraitzen. Horrela, fase batzuk elkarrizketa prozesu osoan zehar bereizten dira, elkarren artean elkarren mendekoak direlarik eta dagoeneko lan egin diren faseak berreskuratzeko aukera ematen dute.

Testuinguru honetan, metodologia kontuan hartu behar da, eta zehatzago esanda, kasu zehatz batera egokitzeko metodologia, hala nola kulturarteko elkarrizketak. UNESCO-k³ kulturarteko elkarrizketak ulertzen ditu *“zibilizazio, kultura eta herrien arteko elkarrizketa, elkarrekiko ulermena eta errespetua eta kulturen berdinen duintasunean oinarrituta. Kohesio soziala, herrien arteko adiskidetzea eta nazioen arteko bakea eraikitzeke baldintza sine qua non dira”*. Hau esanda, Elkarrizketen eraginkortasuna azpimarratu beharra dago, eta bereziki kulturarteko elkarrizketak egoera jakin batzuk hobetzeko, hala nola aztertutako egoera.

Era berean, Errenteriako errealitateari dagokion tresna eraginkorra belaunaldien arteko elkarrizketa interkulturala izango litzateke. Hau da, metodologia bera aplikatzea adina faktorean arreta berezia jarritz, programa honetan parte hartuko duten adin desberdineko pertsonak bilatuz lehia baten ez-egotea bermatzeko. Beste modu batera esanda, adin ezberdineko etorkin eta bertako pertsonekin lan egitea izango litzateke helburua, horrela bi alderdien arteko desadostasun esanguratsuak konponduko lirateke

2.7. Krimenaren prebentzioa kirolaren bidez: ¡Juega Vive! programa

UNDOC (2017) ezartzen duen moduan, kirolak eta jarduera fisikoak, oro har, funtsezkoak dira gazteen garapen fisiko, sozial eta emozionalerako. Partehartzaileen arteko lankidetzak sustatzen dute lehiaketa saihestuz, eta tolerantzia eta errespetuaren zentzua sustatuz, pertsona guztien arteko parte hartzea bultzatuz, edozein sexu edo etnia kontuan hartu gabe.

---

³ Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura.

2015eko Dohako Adierazpenetik, Krimenaren Prebentzioari eta Justizia Penalari buruzko Nazio Batuen 13° Kongresu Nazionalean onartu denez geroztik, Nazio Batuetako Droga eta Delitu Erakundea (UNDOC) hainbat ekimen jarri ditu martxan gazteen erresilientzia eta karrera penalak abiarazteko asmoarekin. Hauen bitartez, arrisku faktoreak gutxitzea eta krimenaren aurkako babes-faktoreak ahalik eta gehien maximizatzeko kirola egitea proposatzen dute, honek, modu positiboan eragiten du gazteen portaera eta jarreran, eta jokabide antisozialak edo krimenarekin lotutako ondorioei buruz informatuz. ¡Juega Vive! Programa, Nazio Batuetako esperientzia biltzen du eta kirolaren testuingurura transferitzen da, Krimenaren prebentziorako eta droga-erabilerarako bizi-trebakuntza programak burutzen.

Programa hau, "bizitzarako prestakuntza" du helburu nagusia, pertsonen eta pertsonen arteko gaitasunak biltzen dituena, eguneroko egoerei modu egokian aurre egiteko modu egokian, adibidez, gatazka pertsonalei edo estresari nola aurre egin azpimarratzen da (UNDOC, 2017). ¡Juega Vive! Programari esker, arrisku-faktoreak minimizatzea bilatzen du, esate baterako, parte-hartzaileen gizarenetan emozionaltasun defizitak antisozialak izateko eta babes-faktoreak maximizatzeko balio du. Labur esanda, ¡Juega Vive! Gazteen erresilientzia areagotu egiten du nabarmen eta jokabide arriskutsuak eta antisozialak saihesten ditu. Horretarako, hurrengo alderdiak lantzen dira (UNDOC, 2017):

- Estresa eta emozioak kontrolatzea
- Zentzu kritikoa
- Erabakiak hartzeko gaitasuna eta arazoak konpontzea
- Eraginkortasunez komunikatzeko eta lotzeko gaitasuna
- Ez esan esatea
- Norbere ezagutza eta enpatia

Era berean, krimenaren, indarkeriaren eta drogen gehiegikeriaren inguruko gazteen ezagutza ere azpimarratzen du, baita gazteen jarrera positiboak eta negatiboak ere.

Kirol programa hau, irakaslea prestatu ondoren, 10 moduluk osatzen dute, bertan, lehen deskribatutako trebetasunak lantzen dira:

- 1) Helburuak
- 2) Kontrola
- 3) Indar guneak
- 4) Errespetua
- 5) Laguntzaileak
- 6) Babesa
- 7) Pertzepzioak
- 8) Taldeak
- 9) Laguntza
- 10) Urratsak

Modu honetan, behean ikus dezakegun bezala, programa honek emaitza ezberdinak erakusten ditu epe ezberdinetan (UNDOC, 2017):

2.8. Justicia Leheneratzailea: Adingabeko eta gazte arau-hausteekin panelak

Zehr (2002) baieztatzen duenaren arabera, Justizia berrezarria gatazka batean parte hartzen duten pertsonen edo haustura espezifikoko bat egiten duten arteko elkarlotura sortu nahi duen prozesu gisa ulertzen da. Honela, elkarrekin identifikatu ditzakegu gatazka horietan sortutako kalteak eta kalteak konpontzeko eta konpentsatzeko parte hartzen duten alderdien behar ezberdinak sortutako egoera hori ordaintzeko asmoz. Halaber, McCold (2000) gatazka edo arau-hausteetan parte hartzen duten alderdiek betetzen dituzten prozesu gisa, honen helburua, beraien ondorioak, gaurkotasuna eta etorkizuna kolektiboki konpontzea izanik.

Justizia leheneratzailea oinarritutako funtsezko printzipioetako bat *"krimenaren erantzukizun eraginkorrenak dira beren delituaren erantzukizuna jasaten dutenak, gizartean berregituratzen dituzten moduetan, beren zentzua handituz isolamendua eta estigma"* (UNDOC, 2006). Gazte arau-hausteei dagokienez, berreskuratzetikuspegiaren helburua da haien ekintzen garrantzia eta komunitatearentzat eragindako kalteak ulertzea, azkenik, konponketa lanak burutzeko. Prozesu horien funtsa edo gakoa gazteek beren ekintzak komunitatean duten eragina erakusten dute eta barneratzea ahalbidetzen dutela eta, horrela, prebentzioaren eta birgizarteratasunaren murrizketa lanak burutzuz(UNDOC, 2006).

Beste funtsezko elementu bat da delituen biktimen eta komunitatearen partaideen parte hartzea, horrela inplikaturako pertsona guztien beharren arteko oreka bilatuz eta garai hartan berregokitze eragile guztien erantzukizuna eta konpromisoa sustatuz, ekintza zehatzak gauzatzeko. Azken finean, biktimen eta komunitateko kideen partaidetza komunitatean loturak sendotzeko balio dezake eta delitugile laguntzeko komunitatearen gaitasuna garatzeko aukera ematen du (UNDOC, 2006).

Ekintza leheneratzaileak eraginkorrak dira eremu askotara, gazteen integrazio prozesua barne, komunitatean beste batzuekin harremanak aldatzen laguntzen baitu, baita biktimekin ere (UNDOC, 2006). Halaber, berreskuratzeko oinarritzko programak berrerortze-tasa baxua izan dute, jokabide propioak eragindakoaren ondoriozko erantzukizunaren eta ulertzearen prozesuaren bidez. Horrela, berrezarriko diren esku-hartzeak honako helburuak lortuko lirateke (UNDOC, 2006):

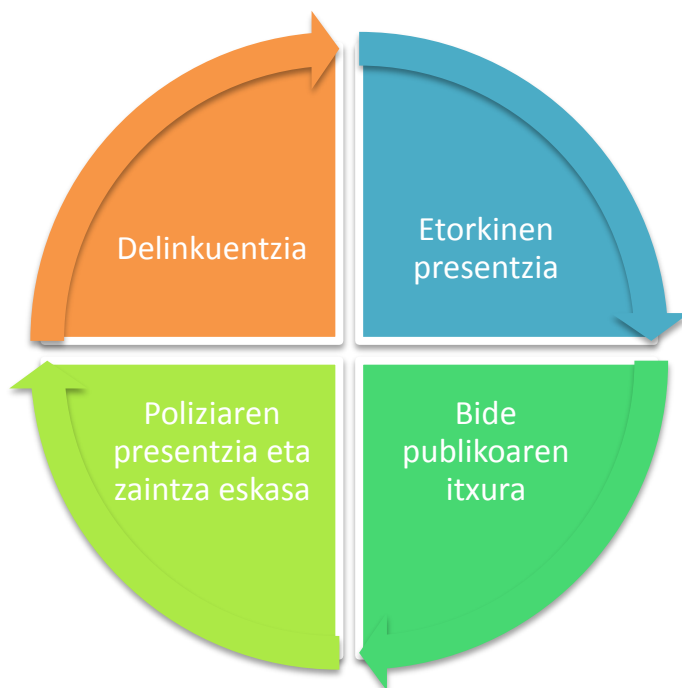
- Zure jokabide kaltegarriaren erantzukizuna hartu
- Ikusi eta aztertu portaeraren kausak eta besteei eragiten dieten moduak edo moduak

- Aldatu portaera eta antisozialen jokabidea uko egitea
- Komunitatean onartu: birgizarteratu

Adingabeko eta gazte delitugileekin inplementatu beharreko berregituratze-programa bat panelak dira. Programa hauen bidez, gazteak kalteak konpontzeko eta biktimak entzuteko aukera ematen du. Horrela, gazteak eragindakoko kalteak konpontzen dira eta prebentzio funtzio orokor bat azaltzen da, noiz, komunitatearen konponketa eta ondoren onarpena egin ondoren, funtzio paralelo bat azaltzen da gaztearentzat, komunitatean barneratzeko eta berregitatzeko sentimendua izango litzatekela. Programa hauek, jatorri anglosaxoiarekin, komunitateko bi kideek parte hartzen dute biktimarekin, delituarekin eta aitarekin edo tutorearekin batera. Panel hauen bidez, ekintza-plana kide guztien artean konfiguratzen da, pertsona urratzaileak arazoa konpontzeko edo kalteak konpondu ahal izateko. Halaber, plan hori burutu ondoren, horren ebaluazioa bere ondorioak aztertzeke egiten da(UNDOC, 2006).

3. Errenteriako udalerrian segurtasun ezaren subjektiboaren kontrako premisa zehatzak.

Errenterian bizi diren segurtasunik ezaren subjektibotasun subjektiboen iturrietatik abiatuta, udalerriko segurtasunari buruzko diagnostiko-azterlana egin ondoren, detektatu diren beharrak sintetizatu ahal izango dira lau gaikako bloke nagusitan, hurrengo irudian agertzen den moduan:

Azterketaren lehen fasearen diagnostikoan agertu diren premia horiek guztiak erlazionatuta daude, hau da, guztiak segurtasunik ezaren aldagaiarekin lotuta daude. Horrela, garrantzitsua da ziurtatu behar diren premiei erantzuten dioten esku-hartze edo ekintza guztiak besteei eragiten dietela.

Horrela, diagnostikoan identifikatu diren gai guztien irtenbide ezberdinak eskaini nahi dira, udalerraren benetako segurtasuna mantentzeko edo, hala badagokio, hobetzeko. baita seguruenik edo, hala badagokio, seguritatearen sentimendua areagotzea auzo horietan (in) segurtasunaren pertzepzio mailak zentzuzkoak direnean; auzo hauen segurtasunik ezaren sentimendua eta, batez ere, Iztieta, eta baita Ondartxo ere. Horrek segurtasun zentzua detektatu du, ez errealista, hau da, objektibatutako kriminalitateari ez dagokio.

Horretarako, metodologia kualitatiboa erabili da. Lehenik eta behin, ekintza-planaren irtenbide zorrotz eta eraginkorrak eskaintzeko, hainbat eta hainbat iturri zientifiko eta materialen azterketa eta bilketa egin dira, benetako eta hautemandako segurtasun eza aurrezteko.

Bigarrenik, elkarrizketak sakonak egin dira, udalerrian jarduten duten profesional desberdinekin, udalerrriaren errealitatearen eta ekintza desberdinen ikuspegi orokorra jason ahal izateko, eta ikuspuntu orokorragoa eta praktikoagoa lortzeko asmoz gauzatu beharrezko neurriei begira.

Horrela, lan honen lehenengo helburuaren barruan proposatutako proposamenak eta gomendioak elkarrizketatutako pertsonen eskaerei eta iradokizunei aurre egiteko aurreikusitako proposamenak balioztatzeko asmoa dugu.

3.1. Elkarrizketa sakonekin funtsezko informatzaileekin: metodologia eta prozedura.

Ikerketaren bigarren fasean zehar, hainbat elkarrizketa egin dira maiatzaren 10ean, Errenteriako udaletxean emandako Segurtasunezko herriko Kontseiluan parte hartu zuten herritar batzuei.

Elkarrizketa sakonak, natura kualitatiboko informazioa biltzeko teknika bat, banakako diskurtsoaren analisia oinarritzen da, informatzailearen ideiak, iritziak eta balioak aztertze objektuarentzat garrantzitsuak baitira. Elkarrizketak hauek dira:

- Ikasketaren fase honetan ekintza-plana gauzatzeko informazioa biltzea
- Proposatutako proposamenak eta ondorengo ekintza planean elkarrizketatutako pertsonen ekarpenen egokitasuna eta iritzia kontrastatu
- Interbentzioa eskatzen dituzten behar berriak bilatu.

Elkarrizketak egiteko, gidoia ad hoc eta erdi-egituratua diseinatu genuen, eta gaur egungo lanaren beharrak sistematizatu ditugu.

Elkarrizketa kualitatiboa malgua eta dinamikoa da eta galderak, diskurtsuaren bidaia eta elkarrizketaren uneak aldatzeko aukera ematen du. Hala ere, elkarrizketaren garapenean derrigorrezko gaiak edo gaiak planteatzen ditu. Horrek esan nahi du, azken finean, gai garrantzitsuak agertu direla hizketan.

Gidoia galdera irekiekin prestatu da, informatzaileak bere iritziak adierazi eta erantzunak jaso ditzaten. Horrez gain, erdi-egituratutako elkarrizketa bat denez, elkarrizketatzaileak hasierako scriptetik desbideratu dezake aztertutako gaiak sortzen ari diren ala ez.

3.2. Elkarrizketa sakonetan lortutako informazioaren azterketa

Elkarrizketa sakonetan zehar, 1. Faseko diagnostikoan identifikatu ziren gai nagusiak azaldu dira. Orokorrean, delituari dagokionez, inkestatutako pertsona guztiek Erretereriak batez bestekoa baino gutxiagoko krimen-tasa duen lekua adierazi zuten. Beraz, ezegonkortasunaren pertzepzioa ez zen udalerraren errealtate objektiboarekin bat etortzen.

Halaber, udalerraren segurtasun ezari dagokionez, elkarrizketatuek Erretereriako udal seguru gisa adierazi zuten biztanleriaren segurtasunerako, merkataritza aktiboa, gizarte-bizitza eta profil demografiko desberdinekin, eta azken urteotan bilakaera positiboa izan zuten.

Etorchinen presentzia izan zen beste alderdi bat. Elkarrizketatuek aitortu ohi dutenez, jendeak distantzia batzuk sor ditzakeen egoerak izaten dira eta, horregatik, kontzientziazioko jarduerak garatzeko duen garrantzia azpimarratu du, udalerriko kide guztiek elkarbizitza baketsu bat lortzeko.

Galdera honi dagokionez, elkarrizketatutako jende batzuek nabarmentzen dute pertsona jakin batzuen ahultasuna, eta nola gerta liteke gertaera ilegala egiteak eta kriminalko karrera hasteko moduan. Azterketa hori Robert Mertonen anomien

teoriaren eta bere egokitzapenaren tipologiaren (Merton, 1992) azalpenaren arabera azaldu daiteke. Kasu honetan, elkarrizketatutako pertsonen adierazitakoaren arabera eta anomien teoriaren arabera, helburuak lortzeko legezko bitartekoak ez diren bitartekoak bidezkoak izango dira helburua lortzeko. Halaber, etorkin gazteei dagokienez, elkarrizketatuek gazteek beren ordua prestakuntza edo jolas jarduera desberdinetan inbertitzea dute helburu, talde honen integrazioa lortzeko eta segurtasunik ezaren pertzepzioa murrizteko.

Hirigunearen hobekuntzei dagokienez, elkarrizketatutako pertsonen ekintza mota honen eraginkortasuna defendatu zuten, nahiz eta puntu batzuk adierazi. Lehenik eta behin, adierazi zuten, neurri mota hori eraginkorra izan arren, espazioaren arkitektura-egoerak zaildu egin dezake ekintza mota hau aplikatzea. Bigarrenik, azpimarratu zuten espazioen hobekuntza partaidetza⁴ sentimendurekin bat egon behar dela beti, eta, beraz, hiritarren kontsultarako erabakigarria izango litzateke erabakitakoa adostasunez erabaki behar den eremu edo tokia esku-hartze batzuk behar izatea, horrela, geroago lankidetzatza eta espazio egokia mantentzea ekarriko zuen.

Poliziaren esku hartzeari dagokionez, elkarrizketatutako jende batzuek uste dute polizia esku-hartze handiagoa ez dela beti beharrezkoa eta ekintza bizkorra eta empatia dela. Hala eta guztiz ere, elkarrizketatutako pertsonen adierazi zutenek, normalean, poliziak bere arrazoia aurkitzen du herritarren eskakizunek, telefono bidezko deiak agenteen presentzia eskatuz.

Zentzu honetan, elkarrizketatu batzuek polizia-agenteen ahultasun egoeran aitortu zuten esku-hartze batzuetan. Hala eta guztiz ere, azpimarratu zuten interbentzioa hobeto bermatzeko, aniztasunerako prestakuntza eta gatazken ebazpena desiragarria izatea eta polizia bitartekari bat sartzea, egoera ezberdinetan modu eraginkorrean esku hartzeko.

---

⁴ Partaidetza sentimendua CPTED estrategiaren oinarritzko printzipioa da.

Elkarrizketa guztien artean funtsezko elementu komun bat egin da hainbat heziketa, lan edo aisialdirako jarduerak martxan jartzea, udalerriko zenbait herritako beharrak asetzeko. Elkarrizketatuek adierazi zutenez, helburu nagusia da etorkizunerako tresnak eta trebetasunak hornitzea pertsona horiek hornitzea, lan bat egiten ari direla sentitzen dutelako eta, beraz, Zenbait kasutan, ekintza ilegal saihesti litzakete.

Azkenik, elkarrizketetan eztabaidatutako beste alderdiren bat aurrez aurre dagoen eta, kasu batzuetan, prebentzioan dauden inguruneetan gertatzen diren gatazkei aurre egiteko dauden tresnekin bat egin behar da. Hainbat arazo kudeatzeko tresna izendatu ondoren, elkarrizketatutako pertsona guztiek kultur arteko elkarrizketen egokitasuna adostu zuten gatazkak aurreikusteko tresna eraginkor gisa. Aurrekoarekin batera, elkarrizketatutako pertsona batek adierazi zuen ekimen mota hau kalean kalifikatzailearen laguntzarekin, Gipuzkoako udalerrri gehienetan agertzen den figura da.

4. ERRENTERRIAKO SEGURTASUN-GABEZIAREN PREBENTZIORAKO EKINTZA PLANAREN PROPOSAMENA

4.1. Ekintza- planaren testuingurua eta egitura

I. Herritarren segurtasunik ezak dimentsio bikoitza du: 1) alderdi objektiboa, krimenari buruzko datuak eta datuak bat datoz; eta 2) alderdi subjektiboa, gisa biztanleriaren eraikuntza imaginarioa.

Segurtasun-gabezia sentimenduak, pertzepzioak eta emozioak eragiten ditu. Banakakoek hainbat fenomeno jakin bati buruz dakarren albisteak aztertzen dituzte, eta horren arabera interpretatzen ditu eta ondorioz gehiago edo gutxiago

seguru sentitzen da. Segurtasun-gabeziaren sentimendua zenbait jarduera kriminal eraginaren aukera du jatorria, beraz, sentimendu honek egintzatik haratago doa.

II. Udalerrian benetako eta hautemateko segurtasun derrigorrezko diagnostikoa prestatu ostean, dokumentu honek segurtasunik eza aurrezteko hainbat ekintza aurkezten ditu, behatutako beharren arabera. Hori dela eta, ezarritako ekintzak segurtasun objektiboaren mailak mantentzeko eta, behar izanez gero, tokian tokiko biztanleek hautemandako segurtasunik ezaren inguruko sentimenduak optimizatzea bilatzen dute. Ekintza horiek udal ekintza plana osatzen dutenak dira, benetako eta hautemandako segurtasun eza saihesteko.

Horrela, segurtasunik eza eta beharrak agerian jartzen diren diagnostiko-azterketaren ondorio nagusiak diseinatutako ekintza-plan bat proposatzen da, egindako elkarrizketa sakonen bidez agerian jartzen den informazioa ere kontuan hartuta. Horrela, diagnostiko nagusian lortutako datuak osatu ahal izan dira.

III. Halaber, kontuan hartu behar da delinkuentziaren xede objektiboak (baxuak, onargarriak edo altuenak) eta segurtasunik eza edo inseguritate subjektiboko pertzepzioa - ezegonkortasun baxua edo handia duten pertzepzioa hautematen dutenak. Horrela, Errenteriako udalerriak, auzo gehienetan, "eszenatoki ezin hobea" dela erakusten du, krimen erregistratuaren zifra handirik ez duenez eta segurtasunik ezaren sentimendua aurkezten baitu.

Hala ere, egoera hori ez da Iztieta eta Ondartxo auzoetan erreproduzitzen, bi lekuek segurtasun gabezia sentimendua ez errealista erakusten duten eszenatokiak dira eta. Eszenatoki honek segurtasun gabezi sentimendu handiagoa du, delitu objektiboaren zifra txikiak izan arren, sahies jokabideetara, besteak beste, eragiten duena.

IV. Aurrekoa kontuan hartuta, deskribatutako bi eszenatokietan garatu beharreko ekintza estrategikoak biltzen dituen plan bat diseinatu da.

Horrela, ekintza planaren helburu nagusiak azalduz, lan ardatzen inguruan eta kontuan hartu beharreko funtsezko zeharkako jarraibideak adierazi ondoren, plana sei ekintza estrategikotan egituratu da. Ekintza estrategikoak probatu diren esku-hartzeetan oinarritzen dira, benetako segurtasun eza eta tokian tokiko hautemateari aurre egiteko, Errenteriako udalerrriaren errealitatearekin batera.

4.2. Ekintza planaren helburuak.

I. Segurtasun eza aurrezteko ekintza plan honetan, ekintza proposamena proposatzen da, segurtasunaren alderdi objektiboa eta perspektiba subjektiboa modu paraleloan eta aldi berean bideratu ahal izateko. Horrek, ekintza-proposamen eta gomendio batzuk biltzen ditu udalaren mailan segurtasunik ezaren kudeaketa eta prebentzioa kontuan hartuta, tokiko diagnostikoaren emaitzak kontuan hartuta, norabide bikoitzean:

- 1) mantendu edo, hala badagokio, udalerrriaren benetako segurtasun maila optimizatzea, hau da, krimenaren zifrak;
- 2) mantentzea, edo, hala badagokio, auzoetan inseguritate sentimendua optimizatzea, segurtasunik ezaren subjektibitate maila zentzuzkoak direnean eta auzo hauen segurtasun-sentimenduen gainean jardun behar dute -Iztieta eta Ondartxo-, eta bertan aurkitu da segurtasunik gabeko errealitate sentimendua, herritarrek auzokorik seguruena izanda ere.

Ekintza-plan honen azken helburua Errenteriako udalerrian segurtasunik ezean eta segurtasunik eza saihestea da. Horretarako, eremu ezberdinetan esku hartze integral bat egitea erabaki da. Hori dela eta, ekintza-plan horren ezarpena udal-arlo desberdinetan lankidetzaz aktiboa eskatzen du.

II. Errenterian detektatu diren premia guztiak segurtasunarekin inplizituki edo esplizituki lotuta daude, hau da, bigarren maila / maila oinarrizko behar bezala ulertzeko, Maslow-k (1954) oinarrizko giza beharren teoriaren arabera. Beharrezko esku-hartzeak behar dituzten beharrak, diagnostiko-azterketaren eta egindako elkarrizketa sakonaren arabera, ondorengo taldeetan sistematizatu daitezke::

III. Ekintza estrategikoek kontuan hartuko dituzte zeharkako jarraibideak, eta horregatik, esku-hartze bakoitza modu eraginkorrean gauzatu behar da.

Horrela, lehenik eta behin, sail arteko koordinazioa beharrezkoa izango da, segurtasuna, benetakoa edo hautemangarria den ala ez, eremu ezberdinetako bermea izan behar baita. Horregatik, desiragarria da hormigoizko ekintzak modu

koordinatuan burutzea, inplikaturako udal guztien artean, ekintza zehatz bakoitzaren helburuarekin.

Eta, aurrekoarekin batera, ezinbestekoa da genero-ikuspegia kontuan hartzea planaren ekintzak gauzatzean. Gomendagarria da, beraz, prozesuak antolatu eta garatzea, genero-ikuspegia esku-hartze guztietan, maila guztietan eta fase⁵ guztietan sartzen baita.

4.3. Planaren esparruan garatzeko ekintza estrategikoak

Esan bezala, Errenteriako udalerrian burututako ekintzak hiritarrek hautematen edo, hala badagokio, delituaren datuak eta hiritarrek hautemandako segurtasun sentimendua optimizatzen dituzte. hau beharrezkoa da, biztanleriaren segurtasunik ezaren sentimendua murrizteko. Edonola ere, kontuan hartu behar da ekintza asko, guztiak ez badira, benetako eta hautemandako segurtasunik ez duten ondorio positiboak.

Ondoren proposatzen diren sei ekintzek udalerrian detektatu izan diren beharrei erantzuten diete:

- 1 ekintza : Polizia eredu eta prestakuntza.
- 2 ekintza: Espazioko esku- hartzeak eta ingurumena
- 3 ekintza: Bizikidetzeta, integrazioa eta hiritartasuna kirolaren bidez
- 4 ekintza: Komunikazio eta sentsibilizazio estrategia.

---

⁵ Consejo de Europa (1998): *Mainstreaming de género. Marco conceptual, metodología y presentación de buenas prácticas*, Estrasburgo

- 5 ekintza: Elkarrizketak eta praktika leheneratzaileak.
- 6 ekintza: Arrisku eta behar egoeran dauden taldeentzako formazio eta prestakuntza programa.

Eta, ekintza horietako bakoitzean, esku-hartzeen deskribapena egin da, eta baita inplementazioan parte hartu nahi duten arloak ere nahi diren emaitzak lortzeko.

1 Ekintza: Polizia eredu eta prestakuntza

I. Ekintza deskribapena:

Udal mailan, garrantzitsua da polizia-eredu bat egitea, hurbiltasun/ komunitatearen polizaren eredu eta arazo bideratutako polizia-eredua (POP) biltzen dituen . Hurbiltasun poliziaren eredu herritarrek poliziarrekiko lankidetzan oinarrituta dago, arazoei ziurtasunez erantzuteko. Ikuspegi horrek herritartasunaren segurtasunaren sentimendua murrizten du.

Halaber, arazoei bideratutako Polizia-ereduak, esaterako, espazio jakin batean adierazten diren gatazka edo egoera problematikoak aztertzen ditu eta Poliziak edo beste eragile batzuek sor daitezkeen konponbide etikoak proposatzen dituzte arazoak arintzeko edo kentzeko.

Bi modeloen ezaugarriak honako hauek dira:

- 1) Hurbiltasun/komunitate polizia.
  - Poliziaren eta komunitatearen arteko komunikazioa errazteko antolamenduaren deszentralizazioa eta patruilako estrategien

Antolamenduaren deszentralizazioa eta birmoldaketa patruilako estrategiak.

- Polizia eta herritarren arteko hurbilketa. Konpromisoa arazo desberdinak ezagutzeko, beren informazio gakoan bitartez.
- Korporazioko erantzukizunaren ahalmen etengabea eta kontzientea.
- Komunitatea indartu nahi du.
- Polizia- komunitatearen elkarrekotasuna.

2) Arazoei zuzendutako polizia (POP)

- Arazoa Poliziaren lanaren oinarrizko unitatea da.
- Arazoa herritarrei eragiten dion zerbait da, ez poliziarri bakarrik.
- Arazoak sahiesteko, arazoak sortzen dituen puntuari soluzio bat ematea, irtenbide azkarrak etsiz.
- Poliziek aurrez aurre arazo horiek sistematikoki aztertu behar dituzte hauek konpondu baino lehen. Agenteez, eta sailak, oro har, errutinak eta sistemak garatu behar dituzte arazoak aztertzeko.
- Arazoen analisia osatua izan behar du, analisi konplexua izan gabe.
- Arazoak zehaztasunez deskribatu behar dira, arazoaren alderdi zehatzak zabalduz.

- Arazoak ebaluatuko dira, interes ezberdinak kontuan hartuta. Arazoak modu ezberdinean eragiten die jendeari eta taldeei, arazoari aurre egin behar dioten ideia desberdinak dituztelako.
- Arazo baten erantzun posible guztiak kontuan hartu behar dira, erantzunak modu eraginkorrean eraginkorra ez izateko. Arazoaren analisisian zehar ikasitakoa lortzeko iradokitako erantzunak jaso beharko lirateke.
- Poliziak modu proaktiboan lan egin behar du arazoak konpontzeko, hauen ondorioz sortutako ondorioei erreparatuz.
- Polizia Departamentuak bere agenteei askatasun gehiago eman behar die erabakiak garrantzitsuetan parte hartzeko. Eta, aldi berean, ofizialek erabakiak hartzeko ardura izan behar dute.
- Erantzun berrien eraginkortasuna ebaluatu behar da, beraz, komenigarria da emaitzak beste agente poliziarekin partekatzea, horrela, departamentuak ikas ditzan zer funtzionatzen ari den eta zer den eraginkorra.

Bi eredu hauek- POP eta hurbiltasun polizia- biltzen dituen polizia ereduak, prestakuntza egokia eta eguneratua eskatzen du polizia eredu horren funtsezko elementuetan. Prestakuntza hau antolatu behar da, lanaldiaren barruan, honako oinarrizko edukiekin:

- Gatazken konponketarako estrategiak
- Aurre egiteko estiloak

- Komunikazio tresnak eta trebetasunak
- Aniztasuna

II. Ekintza gauzatzen duten esparruak:

- Herritarren babes eremua
- Udaltzaingoa
- Ertzaintza

2 Ekintza: Espazioko esku- hartzeak eta ingurumena

I. Ekintza deskribapena:

Hiri-espazioen prebentzio-estrategiak segurtasun ezaren sentimendua murrizteko eta jokabide kriminalak saihestea helburu dute.

Gomendagarria da herritarrei kontsulta egitea arkitektura eta ingurumena diseinatzeko kontuan hartu beharreko alderdiei buruz, eskaera gehien eskatzen duten esparruetan estrategia aplikatzeko, herritarren izaera sentimendua bultzatuz. Krimenaren prebentzioa ingurumen diseinuaren bidez (CPTED) ingurune fisiko eta arkitektoniko desberdinak aztertzen ditu espazio fisikoan zuzenean eragina izan dezaten, eta delitu gertaerak prezipitatu daitezketen aukerak ezabatu edo murrizteko. Bere aldetik, arazo zehatz eta konkretu bat eta esku-hartze zehatzagoa aurkezten duten leku edo lokal txikietan interesatzen egoera delituaren prebentzioa aplikatzea da,

Bi modeloen ezaugarriak honako hauek dira:

1) Krimenaren prebentzioa ingurumen diseinuaren bidez (CPTED):

- Kontrol sarbidea, sarrera eta mugimendua eragotz ditzaten barreatze erreal eta pertzeptiboak sortuz.
- Aprobetxatu diseinua ikusteko eta ikusteko aukera emateko.
- Erabili diseinua jabetza zentzua definitzeko eta lurraldearen mantentze lana sustatu.
- Komunitateko partaidetza eta erantzukizuna sustatzea.
- Espazio publikoak behar bezala mantentzea.

2) Egoera delituaren prebentzioa:

- Delitu potentzialen ahalegina handitu. Ziurtatu delitu baten komisioa zailagoa dela edo dirudiela.
- Delitu potentzialen arriskua handitzea. Detektatu edo harrapatu beharreko arriskuak handitzea eta arau-hausleak hautematea.
- Delitu potentzialek hautemateen duten delituaren onurak murriztea. Krimenaren errentagarritasuna eta aukerak gutxitzea.

- Delitu potentzialei eragindako probokazioak murriztu, delituaren ekarpena ekar ditzakeen trantsizio emozionalak saihestuz edo murriztuz.
- Delitu potentzialen aitzakiak kentzea, jokabide arauak argitzea edo aukera ez-kriminalak aukeratzea errazteko.

II. Ekintza gauzatzen duten esparruak:

- Hiri mantenimendua eremua.
- Herritarren babes eremua.
- Hirigintza eta ingurumen eremua.

3 Ekintza: Bizikidetzeta, integrazioa eta hiritartasuna kirolaren bidez.

I. Ekintzaren deskribapena:

Interesgarria da programa bat burutzea, ahultasun eta gizarte bazterkeria egoeran dauden pertsonak integratzea helburu bikoitza lortzeko:

- 1) Pertsona horiek integratzea eta kriminalaren karrera bat ez hastea edo, hura balego, desegitea.
- 2) Pertsona horiek arrisku gisa hauteman dezaketen komunitatearen onarpena lortzea.

Kirolak hezkuntza-prestazio argiak ditu, gazteek ulertu ahal izateko, lan konbinatuaren bidez, laguntzen duten gaitasun berriak ulertzeko eta bizitza eta komunitateen aldaketa nabarmenak egin ahal izateko. *¡Juega Vive!* Programa, gazteei trebezia, gaitasunez eta trebetasun elkorretan laguntzen saiatzen da, portaera ilegala edo ezinezkoa sor litekeen arrisku faktoreei aurre egiteko.

Irakasleen aurreko prestakuntza amaitu ezker, programa honek eduki behar duen funtsezko edukia da (UNDOC, 2017):

- Helburuak
  - Helburuak zehaztu.
  - Talde arauak azken helburuekin erlazionaturik daudela ikastea.
- Kontrolatu.
  - Auto-kontrolaren garrantzia aitortu.
  - Parte-hartzaileek praktikan egiaztatzen dute inpultsuen kontrola eragin dezaketen kanpoko faktoreak.
  - Parte-hartzaileek bizitza errealeko egoerak zehaztuko dituzte, haien bultzadak kontrolatzeko arriskua estaltzeko.
- Indarguneak
  - Kualitate edo indarguneen balioa nabarmendu.
  - DAFO Analisia. Barne ezaugarriak (Ahuleziak eta Indarguneak) eta kanpoko egoeraren analisia (Mehatxuak eta Aukerak).
- Errespetua.
  - Parte-hartzaileek genero-arau eta itzaropenei buruz hausnartzea eta ulertzea, arau horiek neskek eta mutilek presio egiten dutela, norberaren askatasuna edo besteena mugatzen duten portaerak eragiten dituztenak
  - Berreskuratu antzeko esperientziak.

- Generoaren berdintasuna bultzatzea.
- Ikaskideak.
  - Talde sozialaren presioaren garrantziaz jabetzea: alderdi positiboak eta negatiboak.
  - Talde sozialaren presioari aurre egiteko metodoak.
- Babesa.
  - Indarkeriaren, drogaren erabilera eta jokabide antisozialaren arriskuak aurrez aurre.
  - Droga-erabilera saihesteko trebetasunak.
- Pertzeptzioak
  - Parte-hartzaileen delituen eta drogen hautemateari buruz lantzea.
  - Parte-hartzaileen pertzeptzioak aldatzeko jarrerak.
- Taldeak
  - Talde ireki eta itxietako esperientziak.
  - Taldean integratzea.
  - Taldean erabakiak hartzeko duen garrantzia.
- Laguntza
  - Laguntza eskatzeko alderdi positibo eta negatiboen inguruko hausnarketa.
  - Laguntza eskaintzeko eta eskatzeko gai den metodologia batean lan egitea.
- Pausoak
  - Helburuak lortzeko jarraitu beharreko helburuak eta urratsak ikasi.
  - Programan bizi diren esperientziak gogoratu eta birformulatu.

II. Ekintza gauzatzen duten esparruak:

- Kirol esparrua.
- Kultur aniztasuna, garapenerako lankidetzeta eta giza eskubide esparrua.
- Berdintasun esparrua.
- Kultura, hezkuntza eta gazteria esparrua.

4 Ekintza: Komunikazio eta sentsibilizazio estrategia

I. Ekintzaren deskribapena:

Udal mailan, beharrezkoa da komunikazio eta sentsibilizazio estrategia ezberdinak egitea segurtasunik ezaren pertzepzioa nabarmen udalerrian murrizteko. Zurrumurruek aurkako estrategiak komunitate mailan esku hartze desberdinetakoak diseinatzen ditu tokiko jakin batean aurki daitezkeen estereotipo edo aurreiritziei aurre egiteko.

Komunikazio eta sentsibilizazio estrategia berriaren funtsezko edukia honela egituratu beharko litzateke:

- 1 fasea: Zurrumurruek
  - Estrategiaren analisia: gauzatu beharreko helburuak, metodologia eta jarduerak azpimarratuko dira.
  - Kokapenean dauden zurrumurruek faltsuak, estereotipoak edo aurreiritziak antzematea.

- Zurrumurru faltsuak argitzeko informazioa eta datuak bilatu eta ikertu.

- 2 fasea: Zurrumurru sareak
  - Koordinazioa beste hiri edo udalerrri batzuekin eta elkarlana beste erakunde sozial batzuekin.
  - Zurrumurruen kontrako formazio eta prestakuntza.
  - Estrategia zehatzak diseinatzea.

- 3 fasea: zurrumurruen kampaña
  - Estrategiak gauzatzea.
  - Ekintzen ebaluazioa eta kontrastea.

- 4 fasea:
  - Ebaluazioa.

Era berean, estrategia berriek funtsezko eduki hauek bere egituran sartu beharko lituzkete:

- Enpatia eta zintzotasun komunikazio eraginkorra oinarri gisa bezala

- Ez- hitzezko komunikazioa

- Ahotsa

- Hizkuntza

- Erantzun estrategiak

- Sentsibilizazio gune desberdinetarako kontuan hartu beharreko gogoeta osagarriak

II. Ekintza gauzatzen duten esparruak:

- Kultur aniztasuna, garapenerako lankidetzeta eta giza eskubide esparrua.
- Berdintasun esparrua.
- Gizarte zerbitzu esparrua.

5 Ekintza: Elkarrizketak eta praktika leheneratzaileak.

I. Ekintzaren deskribapena:

Ezinbestekoa da gatazka konpontzeko estrategiak ezartzea Errenteriako udalerrri guztietako bizikidetzeta zibiko eta baketsua lortzeko. Zentzu honetan, kulturarteko elkarrizketen programa gomendatzen da aurretiazko fasea eta gatazka etorkizun posibleak sahiesteko eta bertako eta etorkinekiko hurbilketa handiagoa lortzeko.

Elkarrizketaren teknika gatazkaren eraldaketaren estrategian kokatzen da, eta horrek aukera ematen die jendeari gatazkak ulertzeko eta etorkizuneko planak elkarrekin eratzeko. Halaber, fase konplexuago batean dauden gatazkak edo arazoak aurreikusteko, ezinbestekoa da Justizia Leheneratzailearen eredueta oinarrituriko praktika berritzaileak aplikatzea. Justizia Leheneratzailea ulertzen dugu, infragorri zehatz batean parte hartu duten pertsonen, ahal den guztietan, hausturaren ondorioz sortutako kalteak identifikatzeko eta beharrak asetzeko elkarrekin bateratzen saiatzeko, kalte larriak konpondu eta konpentsatzeko parte

hartzen duten alderdiek (Zehr, 2002). Metodologia leheneratzaile honek delituengana ekartzen du bere ekintzen garrantzia eta kalteak eragiten dieten gizarteari eragin diezaikeela, konponketak egin eta biktimak edo zaurituak parte hartzeko aukera izan dezaten. prozesuan.

Estrategia horien ezaugarriak honela sailkatzen dira:

- Kulturarteko elkarrizketak belaunaldien arteko oinarri batekin.
  - Alderdien borondatea
  - Hurbilketa kulturalak.
  - Empatia eta errespetua.
  - Ikaskuntza eta konpresioa.
  - Emozioen kudeaketa.
  - Komunikazio trebetasun tresnak.
  - Espazioaren eta momentuaren adostasuna
  - Karaktere anitzeko dimentsio (kulturala, soziala, espaziala...)

- Praktikak leheneratzaileak: Adingabeko eta gazte arauz-hausteekin panelak.
  - Portaera kaltegarriengatik arduratzea.
  - Kaltetutako persona zaindua eta entzutea izatea.
  - Jokabidearen kausak ikusi eta aztertu, urratzen duen pertsonaren baitan eta besteei eragiten dieten moduan
  - Portaera antisoziala aldatu.
  - Eragindako kalteak kompondu.
  - Komunitatean onartu, gizarte berreskuratua

II. Ekintza gauzatzen duten esparruak:

- Kultur aniztasuna, garapenerako lankidetzeta eta giza eskubide esparrua.
- Berdintasun esparrua.
- Herritarren babesa esparrua.
- Gizarte zerbitzu esparrua.

6 Ekintza: Arrisku eta behar egoeran dauden taldeentzako formazio eta prestakuntza programa.

I. Ekintzaren deskribapena:

Interesgarria izango litzateke heziketa eta eraketa programa bat sortzea, behar eta / edo ahultasun egoeran dauden pertsona guztiek parte har dezaten. Prestakuntza eta enplegua egiteko plataforma bat sortzea da behar duten pertsona guztientzako eta etorkizunerako baliagarria izan ditzan.

Horrela, besteak beste, honako lan eta prestakuntza ikastaroak sortu behar dira, ekintza interesgarriarako beste jarduera batzuk ere barne hartzeko.:

- Formakuntza
  - Informatika tailerra
  - Hizkuntza tailerra (euskara, gaztelania, ingelesa eta beste batzuk)
  - Berdintasunerako tailerra
  - Arte tailerra

- Prestakuntza ikastaroak
  - Iturgintza
  - Masoneria
  - Mekanika
  - Elektrizitatea
  - Lorezaintza

II. Ekintza gauzatzen duten esparruak:

- Kultur aniztasuna, garapenerako lankidetzeta eta giza eskubide esparrua.
- Berdintasun esparrua
- Kultura, hezkuntza eta gazteria esparrua.
- Euskara esparrua.
- Gizarte zerbitzu esparrua.

Bibliografía

- Astudillo Beals, C., & Velásquez Traipe, C. (2011). *Guia pràctica per a l'agent antirumor. Com combatre els rumors i estereotips sobre la diversitat cultural a Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Arévalo Herrera, L. (2013). Herrera, L. C. A. (2013). La formación policial en El Salvador: desafíos y oportunidades para impulsar un modelo de policía comunitaria. *Policía y Seguridad Pública*, 131-152.
- Bohm, D. (1998). *La totalidad y el orden implicado*. Barcelona: Kairos.
- Camacho, J. (s.f.). La prevención situacional del delito. Obtenido de http://www.popcenter.org/library/pdfs/espanol/scp_esp.pdf
- Campos Doménech, A. (2016). *La Policía Local como Policía Integral Básica en el modelo policial español*. Valencia: Universitat de Valencia.
- Clarke, R. V. (2008). Situational crime prevention. En R. Wortley, & L. Mazerolle, *Environmental Criminology and Crime Analysis* (págs. 178 -192). Devon: Willan Publishing.
- Consejo de Europa. (1998). *Mainstreaming de género. Marco conceptual, metodología y presentación*. Estrasburgo.
- Cornish, D. B., & Clarke, R. V. (2003). Opportunities, Precipitators and Criminal Decisions: A reply to Wortley's Critique of Situational Crime Prevention. En M. J. Smith, & D. B. Cornish, *Theory fro practice in Situational Crime Prevention. Crime Prevention Studies* (Vol. 16, págs. 41-96). New York: Criminal Justice Press.
- División de Policía comunitaria, & Dirección General de Policía. (2004). *Manual de Policía Comunitaria*. Merida, Mérida: Gobernación del Estado Mérida de la República Bolivariana de Venezuela.

Germán Mancebo, I., Vozmediano Sanz, L., San Juan Guillén, C., Landa Olaetxea, X., & Egimendia Sagredo, M. (2013). *Manual de análisis de inteligencia criminal. Desarrollo de la directiva nº9*. San Sebastián: Eusko Jaurlaritz/Gobierno Vasco.

Gobierno de Chile. (2013). Sistema de televigilancia. Prevención situacional del delito. En I. German Mancebo, L. Vozmediano Sanz, C. San Juan Guillen, X. Landa Olaetxea, & M. Egimendia Sagredo, *Manual de análisis de inteligencia criminal. Desarrollo de la directiva nº9*. San Sebastián: Eusko Jaurlaritz/Gobierno Vasco.

Goldstein, H. (2005). Improving Policing. A problem-Oriented Approach. En T. Newburn, *Policing. Key Readings*. Devon: Willan.

Herrera Arrando, J. V. (1996). La prevención como función policial y punto de partida hacia la Policía comunitaria. *Ciencia Policial*, 38, 27-39.

Jeffery, C. (1977). *Crime Prevention Through Environmental Design*. Sage Publications.

Maslow, A. H. (1954). *Personality and motivation*. Harper & Row.

McCold, P. (2000). Toward a midrange theory of restorative criminal justice: A Reply to the Maximalist Model. *Contemporary Justice Review*, 357-414.

Mendoza, A., & Salgado, J. (2010). *Una visión de futuro. Hacia la seguridad ciudadana*. México: Segob.

Merton, R. K. (1992). *Teoría y estructura sociales* (3ª ed.). México : Fondo de Cultura Económica.

Ministerio de Asuntos Institucionales y Desarrollo. (1999). *Políticas de Seguridad. La prevención en el vértice de las estrategias de seguridad ciudadana*. Argentina: Gobierno de la Provincia de Córdoba.

- Moreno Marquez, G., Fernandez Aragon, I., & Fouassier Zamalloa, M. (2016). Márquez, G. M., Aragón, I. F., & Fouassier, M. (2016). La evaluación del Proyecto Antirumores de Bilbao. Estrategias metodológicas para la medición del impacto de un programa de intervención comunitaria para el fomento de la diversidad. *n Respuestas transdisciplinarias en una sociedad global: Aportaciones desde el Trabajo Social*, 1-13.
- National Crime Prevention Council. (2008). *Crime Prevention Through Environmental Design Guidebook*. Obtenido de www.ncpc.gov.sg
- Newburn, T., & Neyroud. (2008). *Dictionary of Policing*. Devon: Willan.
- Piris Perpen, J. (marzo-abril de 1997). Más cerca, más seguros. *Policia*(121), 28-32.
- Prada, M. P., Unger, B., & Gomez, J. A. (2014). *Transformación de conflictos mediante el diálogo. Herramientas para practicantes*. Bogotá: Pro-Offset Editorial S.A.
- Problem Oriented Policing Organization. (2013). *La política de seguridad pública orientada a la solución de problemas criminales*. Obtenido de http://www.popcenter.org/library/pdfs/espanol/whatispop_esp.pdf
- Ramos Pérez, M. E., Muñoz Hernán, Y., & Romera, C. (2006). *Guía para el Diálogo y la Resolución de Conflictos Cotidianos*. Diputación Foral de Guipuzcoa.
- Rau, M., & Castillo, P. (2009). Prevención de la violencia y el delito mediante el diseño ambiental en Latinoamérica y El Caribe: Estrategias urbanas de cohesión social e integración ciudadana. *Revista INVI*, 23(64), 169-189.
- Selmini, R. (2009). La prevención: estrategias, modelos y definiciones en el contexto europeo. *URVIO: Revista Latinoamericana de Estudios de Seguridad*(6), 41-57.
- Skogan, W., & Hartnett, S. (2005). Community Policing in Chicago. En T. Newburn, *Policing*. Devon: Willan.

Skolnick, J. H., & Bayley, D. H. (1988). *The New Blue Line: Police Innovation in Six American Cities*. New York: Free Press.

Summers, L. (2009). Las técnicas de prevención situacional del delito aplicadas a la delincuencia juvenil. *Revista de Derecho Penal y Criminología*, 395-409.

Sunstein, C. R. (2010). Rumorología. En D. De Torres, *Guía Práctica para combatir los rumores y prejuicios sobre la diversidad cultural* (págs. 10-11). Barcelona. Obtenido de www.antirumores.com

Trojanowicz, C., & Bucqueroux, B. (1990). *Community policing: a contemporary perspective*. Cincinnati: Anderson.

UNDOC. (2006). *Manual sobre programas de Justicia Restaurativa*. Nueva York: Naciones Unidas.

UNDOC. (2017). *¡Juega Vive! Preparación para la vida mediante el deporte para prevenir la delincuencia, la violencia y el consumo de drogas*. Viena: Dependencia de Publicaciones Electrónicas, Oficina de las Naciones.

Vozmediano Sanz, L., & San Juan Guillen, C. (2011). *Criminología ambiental: ecología del delito y de la seguridad*. Editorial UOC.

Zahm, D. (2011). *Using crime prevention through environmental design in problem-solving*. DIANE Publishing.

Zehr, H. (2002). *The Little Book of Restorative Justice*. UNICEF.

Eranskina: Elkarrizketen gida.

- Aurkezpena
- Informatutako baimenaren entrega
- Azterketa laburreko esposizioa
- Galderak:
  1. Errenteriako (in) segurtasunaren ebaluaketa?
  2. Zein ekintzak egin dira zure entitate / erakundetik?
  3. Zein neurri edo ekintzak burutu ditzakezue (in) segurtasun egoera hori hobetzeko?
  4. Eta beste eremu / erakunde batetik? (udaletxea, udaletxea, gizarte zerbitzuak ...)
  5. Nola ikusten duzu Errenteriako delituaren fenomeno?
  6. Zure ustez, poliziaren presentzia handiagoa behar al da? Badira modelo desberdinak Poliziaren ereduak zuzenean harremana izaten dutela herritarrarekin. Uste duzu eraginkorrak izango liratekeela eta segurtasun-sentimenduaren jaitsiera ekarraraziko lukeela?
  7. Hiriguneei dagokienez, jende askok adierazi du Hiriguneeen hobekuntza segurtasun eza hobetzeko faktore gisa (argiztapena, mantenua, eta abar). Uste al duzu agian garrantzitsua dela aipatutako hobekuntza mota bat eskatzen duten espazioetan eragitea?
  8. Bizikidetzaren eta kulturartekotasuna azterketan zehar gaur egunerokotasunean dauden elementuak dira. Zein neurri hartuko zenituzke kontuan etorkinen eta bertakoen arteko hurbilketa handiagoa lortzeko?
  9. Zeintzuk dira elkarbizitza eta gatazkak kudeatzeko tresnak? Zeintzuk aplikatuko zenituzke?
- Eskerrak
- Agurrak